

10. SINIF COĞRAFYA ÇALIŞMA KÂĞIDI 1 - KAYAÇLAR VE TOPOĞRAFYA

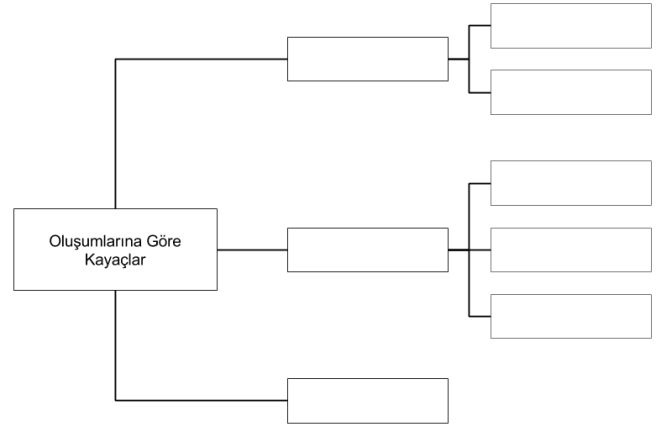
Ad-Soyad:

Sınıf/Numara:

1) Aşağıdaki tanımların hangi kavrama ait olduğunu verilen boşluklara yazınız. (Petrografi – Kaya – Mineral - Element)

- aynı cins atomlardan oluşan ve kimyasal yollarla kendinden daha basit ve farklı maddelere ayrılmayan saf maddelere verilen isimdir.
- doğal şekilde oluşan, homojen, belirli kimyasal bileşime sahip çoğunlukla inorganik kristalleşmiş katı bir maddedir.
- çeşitli minerallerin veya mineral ve taş parçacıklarının bir araya gelmesinden ya da bir mineralin çok sayıda birikmesinden meydana gelen katı birikintilerdir.
- doğada var olan kayaçların minerallerini, kimyasal bileşimlerini, yapı ve dokularını ve doğada bulunuş şekillerini ortaya koyarak, kayaçları tanımayı, sınıflamayı hedefleyen bir bilim dalıdır

2) Oluşumlarına göre kayaçları göstermek için hazırlanan aşağıdaki şemayı doğru olacak şekilde doldurunuz.

3) Aşağıda bazı özellikleri verilen kayaçların isimlerini yanlarındaki boşluğa yazınız.

- Gözeneklidir. Silika bakımından zengin lavların katılaşması sırasında çok miktarda uçucu gazın lavı terk etmesiyle oluşan hava boşlukları, gözenekli yapıda olmasının nedenidir. Bol miktarda gaz boşlukları içeren bu taş suya düştüğünde yüzebilir.
- Ülkemizde Ankara çevresinde yaygın olduğu için Ankara taşı olarak da bilinir. Renk, doku ve sertlik açısından uygun olan türleri, kaldırım ve bordür uygulamaları ile çeşitli mimari tasarımlarda kullanılmaktadır.
- Dış püskürük bir kayaçtır. Koyu gri, siyah, yeşilimsi renkte olabilir. Soğuma sırasında gaz kabarcıklarının küteden ayrıldığı yerlerde gözenekler oluşmuştur. Ağır bir taştır. Dış kuvvetlere karşı dayanıklıdır.
- Siyah renkli ve cam gibi parlaktır. Bu nedenle volkan camı da denir. Lavların ani olarak soğumasıyla camsı bir dokuya sahip olmuştur.
- Üstündeki tortul kayaçlar aşındıktan sonra yeryüzünde görünmeye başlar. Siyah ve yeşilimsi renkte olabilir. Yavaş soğuma sonucunda oluştuğu için bütün mineralleri gözle görülebilir.
- III. jeolojik zamanda oluşan, karbon miktarı yönünden turba ile taş kömürü arasında bulunan ve bitkilerin taşlaşmasıyla oluşan organik tortul kayaçtır.
- En yaygın görülen tortul kayaçtır. Kimyasal yönden çözünür. Yaygın olduğu alanlarda kanyon vadiler, sarkıt, dikit ve sütunların yaygın olduğu mağaralar ile obruk, dolin, polye, traverten, lapy gibi şekiller oluşur.
- Kalkerin (kireç taşı) başkalaşmasıyla oluşmuştur. Başta beyaz olmak üzere sarı, kırmızı ve siyah gibi çeşitli renklerde de olabilir. Sert ve dayanıklı olduğu için kıymetli bir kayaçtır.
- Granitin başkalaşmasıyla oluşmuştur. İri kristallidir. Şeritli görünümü vardır. Sert ve dayanıklıdır.

4) Mohs sertlik skalası hakkında bilgi veriniz.

5) Derinlik kayaçları hakkında bilgi veriniz?

6) Dış püskürük kayaçlar hakkında bilgi veriniz.

7) Kimyasal tortul kayaçlar hakkında bilgi veriniz.

10. SINIF COĞRAFYA ÇALIŞMA KÂĞIDI 1 - KAYAÇLAR VE TOPOĞRAFYA

8) Aşağıda verilen kayaç döngüsü ile ilgili kavramları tanımlayarak yandaki kayaç döngüsü şemasını uygun kelimelerle tamamlayınız.

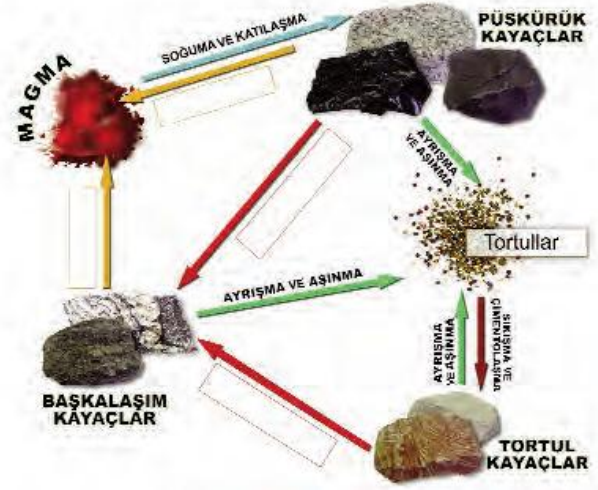
Çimentolaşma:

Erime:

Başkalaşma:

Birikme:

Katılaşma:

9) Metamorfizma (başkalaşım) kavramını açıklayarak metamorfik kayaçlar hakkında bilgi veriniz.

10) Aşağıda listelenen başkalaşım kayaçlarının hangi kayaçlara başkalaşması sonucu oluştuğunu yanlarına yazınız.

- Gnays:
- Mermer:
- Şist:
- Kuvarsit:
- Elmas:

11) Yukarıdaki fotoğrafta gösterilen Brezilya'nın Rio de Janeiro şehrinde yer alan Kesmeşeker Dağı hakkında araştırma yaparak kayaçlar ve yer şekilleri arasındaki ilişkiyi açıklayınız.

12) Aşağıdaki doğru - yanlış sorularını cevaplayınız.

- Dolin, lapyta, polye, mağara gibi şekiller başkalaşım sonucu oluşmuştur. (D) (Y)
- İç püskürük kayaçlar soğumaya bağlı olarak iri kristallidir. (D) (Y)
- Mermer yüksek sıcaklık ve basınç altında kalkere dönüşür. (D) (Y)
- Bütün kayaçlar başlangıçta magmatiktir. Sonradan diğer kayaçlara dönüşebilir. (D) (Y)
- Mercan taşı ve tebeşir fiziksel tortul kayadır. (D) (Y)

13) Aşağıdaki kavramların tanımlarını yazınız.

Paleontoloji:

Jeoloji:

Stratigrafi: